

**THE UNITED REPUBLIC OF TANZANIA
NATIONAL EXAMINATIONS COUNCIL OF TANZANIA
CERTIFICATE OF SECONDARY EDUCATION EXAMINATION**

015

ELIMU YA DINI YA KIISLAMU

(For Both School and Private Candidates)

Time : 3 : 30 Hours

ANSWERS

Year : 2022

Instructions

1. This paper consists of sections A, B and C.
2. Answer all questions in section A and B and **two** questions from section C.
3. Communication devices and any unauthorised materials are **not** allowed in the examination room.
4. Write your **Examination Number** on every page of your answer booklet(s).

maktaba.tetea.org

1. (i) Elimu yenye manufaa kwa mujibu wa Uislamu inakusudia nini na si faida gani?

- A. Inafundisha elimu ya dini.
- B. Inafundisha ya Dunia na Akhera.
- C. Inawaepusha na huzuni ya ibada.
- D. Inasababisha kupata ajira.
- E. Inatoa ujuzo wa maarifa.

Jibu sahihi ni: B. Inafundisha ya Dunia na Akhera.

Sababu: Elimu yenye manufaa kwa mujibu wa Uislamu ni ile inayomuandaa mwanaadamu kwa maisha ya dunia na Akhera, kwa kumpa ujuzi wa kujikimu duniani na maarifa ya dini kwa ajili ya Akhera.

(ii) Kundi lipi linahusisha vigawanyo sahihi vya Tawhid?

- A. Uluuhiyyah, Rububiyyah na Asmaai wasifat.
- B. Uluuhiyyah, Asmaai wasifat na Ibadah.
- C. Rububiyyah, Uluuhiyyah na Asmaai wasifat.
- D. Rububiyyah, Asmaai wasifat na Swifatwiyyah.
- E. Uluuhiyyah, Arrahman na Swifatwiyyah.

Jibu sahihi ni: C. Rububiyyah, Uluuhiyyah na Asmaai wasifat.

Sababu: Tawhid imegawanyika katika Rububiyyah (kumpwekesha Allah katika matendo yake), Uluuhiyyah (kumpwekesha katika ibada) na Asmaai wasifat (kumpwekesha katika majina na sifa zake).

(iii) Kwanini Waislamu ni wajibu kumtii Mwenyezi-Mungu (S.W)?

- A. Ni wajibu pekee ya kumhujumu Mwenyezi-Mungu.
- B. Ni aina moja ambayo haiwezi kukubaliwa kisawasawa.
- C. Ni njia inayomuwezesha Muislamu kuingia peponi.
- D. Ni njia inayowaepusha na adhabu kali ya motoni.
- E. Ni njia pekee iliyotumwa na Mtume (S.A.W).

Jibu sahihi ni: C. Ni njia inayomuwezesha Muislamu kuingia peponi.

Sababu: Kumtii Mwenyezi Mungu ni nguzo kuu ya Uislamu na ndio njia ya kupata radhi zake na kuingia peponi.

(iv) Kwanini ni sahihi kusema katika Dini kuwa “Mja na mahasiano kati yake na Mwenyezi-Mungu”?

- A. Zipo ni njia zinazomuunganisha na Mungu tofauti na Imani.

- B. Imani haina nafasi katika kumuweka mwanadamu katika dini.
- C. Tofauti hiyo inasababisha mja kuwa na imani dhaifu.
- D. Mahusiano ya mwanadamu na Allah ni kupitia ibada na imani.
- E. Dini haihusiani na imani kwa mwanadamu.

Jibu sahihi ni: D. Mahusiano ya mwanadamu na Allah ni kupitia ibada na imani.

Sababu: Uhusiano kati ya mwanadamu na Mwenyezi Mungu katika Uislamu ni wa moja kwa moja kupitia ibada na imani.

(v) Zaka na Sadaka zinazojitenga mambo mengi kati yake utekelezaji wake isipokuwa:

- A. Kutolewa kila mwaka.
- B. Kutolewa kwa hiari.
- C. Zimefaradhishwa na dini.
- D. Kutoka katika mali maalum.
- E. Kutoka vitu vya ndini.

Jibu sahihi ni: B. Kutolewa kwa hiari.

Sababu: Sadaka hutolewa kwa hiari lakini Zaka ni faradhi kwa kila Muislamu mwenye uwezo.

(vi) Kwa maana gani Uislamu umeweka sharti kumimini kuwa katika ibada wakati wote wa maisha?

- A. Kumpwekesha Allah katika maisha ya Dini.
- B. Kufanya ibada za lazima kwa wakati maalum.
- C. Katika Uislamu kila tendo ni ibada.
- D. Katika Uislamu kuna nguzo za Imani.
- E. Kuna majengo ya ibada ya Waislamu katika nchi zote.

Jibu sahihi ni: C. Katika Uislamu kila tendo ni ibada.

Sababu: Uislamu unasisitiza kwamba kila tendo jema analofanya Muislamu kwa nia ya kumpendeza Mwenyezi Mungu ni ibada.

(vii) Anapasa kufanywa nini mtu anapomesalia maiti baada ya Imam kuleta Takbira ya tatu?

- A. Kumwombea maiti.
- B. Kusoma Suratul Fat-ha.
- C. Kutoa Nia.

D. Kusoma Sala ya Mtume.

E. Kutoa Salaam.

Jibu sahihi ni: A. Kumwomba maiti.

Sababu: Katika Swala ya maiti, baada ya Takbira ya tatu, Muislamu huomba dua ya maghfirah kwa ajili ya maiti.

(viii) Ufafanuzi wa mafundisho ya Uislamu kwa mujibu wa mabadiliko ya mazingira na wakati ni matokeo ya kuelekezwa kwa msingi gani wa Sharia?

A. Ijtihad.

B. Qur'an.

C. Sunna na Hadithi.

D. Qiyas.

E. Ijma na Sunna.

Jibu sahihi ni: A. Ijtihad.

Sababu: Ijtihad ni juhudi za kielimu zinazofanywa na wanazuoni kutoa maamuzi mapya kwa mujibu wa Sharia katika mazingira mapya.

(ix) Ni kwa mustakabali gani dua ya Hadithi inafahamisha kuwa jambo au kitu kipya, taarifu au taadili?

A. Kihistoria.

B. Katika mazingira ya kisiasa.

C. Katika mazingira ya kidhahiri.

D. Katika mazingira ya kiuhalisia.

E. Katika Kufuatiliana Sunna.

Jibu sahihi ni: A. Kihistoria.

Sababu: Hadithi hueleza matukio na mambo mapya ya kihistoria ambayo yanafundisha Umma wa Kiislamu.

(x) Sura ipi miongoni mwao inafundisha mafunzo ya Ikhlas?

A. Suratul Fat-ha.

B. Suratul Ikhlas.

C. Suratul Falaq.

- D. Suratul Nas.
- E. Suratul Masad.

Jibu sahihi ni: B. Suratul Ikhlas.

Sababu: Suratul Ikhlas inafundisha upekee wa Mwenyezi Mungu na ikhlasi katika ibada kwake.

(xi) Miongoni mwa imani zinazomfanya Muislamu aendelee na kutafuta Dini sahihi katika maisha yake?

- A. Uwepo kwa Dini nyingi duniani.
- B. Hija ipo ulimwenguni kote.
- C. Dini zimeenea duniani kote.
- D. Wajibu wa kumwabudu Mungu.
- E. Upendo wa Waislamu.

Jibu sahihi ni: D. Wajibu wa kumwabudu Mungu.

Sababu: Imamu ya msingi inayomwongoza Muislamu katika maisha yake ni wajibu wa kumwabudu Mwenyezi Mungu.

(xii) Kwa mujibu wa Uislamu, mambo yote yaliyozungukwa na mwanadamu yamewekewa dhana ipi ya kimaumbile?

- A. Kupewa maumbile ya ajabu.
- B. Kupewa maumbile ya asili.
- C. Kupewa nguvu za ajabu.
- D. Kupewa maumbile ya Kikristo.
- E. Kupewa maumbile ya Kimalaika.

Jibu sahihi ni: B. Kupewa maumbile ya asili.

Sababu: Uislamu unasema kila kiumbe kimepewa maumbile ya asili kwa mujibu wa mpango wa Mwenyezi Mungu.

(xiii) Hoja gani inabainisha lengo kuu la kusoma historia kiutendaji?

- A. Kuona asili na hadhi yetu.
- B. Kujitumbua yaliyopita.
- C. Kupata fursa mpya na kujirekebisha.

- D. Kuona mema yaliyopita.
- E. Kuonesha madhara ya kumuasii Mungu.

Jibu sahihi ni: C. Kupata fursa mpya na kujirekebisha.

Sababu: Historia hujifunzwa ili watu wajirekebishe kutokana na makosa ya nyuma na kupata mafunzo ya kujenga maisha bora.

(xiv) Kwa nini Mtume (S.A.W) aliwamrisha Maswahaba wake kuhama kutoka Makka kwenda Madina mwaka wa 13 B.H?

- A. Ili Waislamu wapate kujilinda na mashambulizi ya maadui.
- B. Ili Waislamu wapate eneo jipya la kuanzisha jamii na dola ya Kiislamu.
- C. Ili Waislamu wapate uhuru wa kuabudu.
- D. Ili Waislamu wapate nguvu mpya za kijamii.
- E. Ili Mtume (S.A.W) apate msaada mpya wa kijamii.

Jibu sahihi ni: C. Ili Waislamu wapate uhuru wa kuabudu.

Sababu: Uhamaji wa Hijra kwenda Madina ulikuwa kwa ajili ya kupata uhuru wa kuabudu bila bughudha ya makafiri wa Makka.

(xv) Mitiririko ya sura nne zilizosomwa na Mtume na Mwenyezi Mungu (S.W) kwa Mtume wake (S.A.W) uliokusudia kumfunda kitamkini?

- A. Suratul Alaq, Suratul Mudathir na Suratul Muzamil.
- B. Suratul Alaq, Suratul Muzamil na Suratul Fatiha.
- C. Suratul Fatiha, Suratul Ikhlas na Suratul Nas.
- D. Suratul Alaq, Suratul Muzamil na Suratul Mudathir.
- E. Suratul Alaq, Suratul Mudathir na Suratul Nas.

Jibu sahihi ni: D. Suratul Alaq, Suratul Muzamil na Suratul Mudathir.

Sababu: Suratul Alaq ilikuwa ya kwanza kushuka, kisha zikafuata Suratul Muzamil na Suratul Mudathir kumfundisha Mtume jukumu lake.

2. Oanisheni Aina za Sunna zilizopokelewa katika Uislamu na Funguo zao.

Orodha A

- (i) Kufunga tarehe 12, 13 na 14 katika mwezi aliyepewa.

- (ii) Kufunga siku ya Ashura.
- (iii) Kufunga siku ya Jumatatu na Alhamisi.
- (iv) Kufunga mwezi wa Ramadhani na siku 10 za Hijja.
- (v) Kufunga Iddi kubwa na ndogo.

Orodha B

- A. Funga ya Ashura
- B. Funga ya Sunna
- C. Funga ya Ramadhani
- D. Funga za Alfajiri
- E. Funga ya Ijumaa
- F. Funga ya Hijja
- G. Funga ya Sunna maalum

Majibu:

- (i) G
- (ii) A
- (iii) B
- (iv) C
- (v) F

3. Kwa kutumia hoja tano, bainisha udhaifu wa madai kuwa Mtume (S.A.W) alifundishwa Qur'an na watu.

Kwanza, Qur'an ina muundo na lugha ya kipekee isiyoweza kulinganishwa na maandishi yoyote ya kibinadamu, jambo linalothibitisha asili yake ya Kimungu.

Pili, Mtume (S.A.W) hakuwa msomi wa kusoma wala kuandika, hivyo hakuwa na uwezo wa kukusanya maandiko kutoka kwa watu.

Tatu, Qur'an imebeba mambo ya ghaibu yaliyothibitishwa baadaye, jambo ambalo haliwezi kutoka kwa elimu ya kibinadamu.

Nne, Qur'an inahusisha kanuni za kisheria, kijamii na kielimu ambazo zimebakia sahihi kwa karne nyingi, tofauti na maarifa ya kibinadamu yanayobadilika.

Tano, washirikina wa Makka walijua vizuri historia ya Mtume (S.A.W), na lau angelikuwa amefundishwa na watu, wangelitoa hoja hiyo waziwazi wakati wa uhai wake, lakini hawakuweza kuthibitisha.

4. Ndugu Masudi alionekana akifanya maovu hadharani kwa mujibu wa Uislamu na alipokumbushwa alidai kuwa anafanya hivyo kwa kuwa ni Qadar. Kwa kutumia hoja mbili, mueleimishe kwa kukunusha madai yake.
Kwanza, Qadar haimaanishi kwamba mwanadamu hana hiari ya kuchagua, bali inamaanisha Mwenyezi Mungu anajua yale yote yatakayofanywa, lakini binadamu bado ana wajibu wa kuchagua mema na kuepuka maovu.

Pili, Qur'an na Hadithi zimeweka wazi kwamba kila mtu atahesabiwa na kupewa malipo au adhabu kwa matendo yake mwenyewe, hivyo dai kwamba kufanya maovu ni Qadar pekee si sahihi.

5. Pendekeza njia tano zitakazowezesha taasisi ya ndoa katika jamii ya sasa kufikia malengo yake kimaelezi na kuimarisha maadili mema kwa watoto.
Kwanza, elimu ya ndoa na familia ipewe kipaumbele kwa vijana kabla ya kufunga ndoa ili wawe na uelewa wa majukumu yao.

Pili, malezi ya kiroho na kushikamana na mafundisho ya dini yawe msingi wa kudumu ndani ya ndoa.

Tatu, kuwepo na mawasiliano ya wazi na ya heshima kati ya wanandoa ili kuepuka migongano isiyo na msingi.

Nne, jamii na wazazi washirikishwe katika kusimamia na kuimarisha ndoa kwa kutoa ushauri na msaada.

Tano, sheria na taratibu za Kiislamu kuhusu haki na wajibu wa wanandoa zihimizwe na kufuatwa kikamilifu.

6. Fafanua sababu mbili za kuporomoka kwa Dola ya Kiislamu aliyoiacha Mtume (S.A.W).
Kwanza, kulikuwepo na mgawanyiko wa kisiasa na fitna kati ya Waislamu baada ya kufariki kwa Mtume (S.A.W), hali iliyosababisha kudhoofika kwa mshikamano.

Pili, kuporomoka kulichochewa pia na kupenya kwa tamaduni na mitazamo ya kigeni ambayo ilidhoofisha uadilifu na maadili ya Kiislamu yaliyokuwa msingi wa dola.

7. Ili Shahada ya mtu ikamilike ni lazima kumshuhudia Mtume (S.A.W) katika Shahada ya pili. Bainisha sababu mbili za kufanya hivyo.

Kwanza, kumshuhudia Mtume (S.A.W) ni kukiri kwamba yeye ndiye mjumbe wa mwisho wa Mwenyezi Mungu na kwamba ujumbe wake ndio muongozo wa maisha ya Kiislamu.

Pili, kumshuhudia Mtume (S.A.W) kunamaanisha kwamba Muislamu anakubali kufuata mafundisho yake yote kwa sababu yeye ndiye kielelezo bora cha Qur'an.

8. Tofautisha mfumo wa uchumi wa Kiislamu na mifumo waliyoibuni watu katika dhana zifuatazo: (a) Dhana ya umiliki wa mali (b) Dhana ya matumizi ya mali.

Kwa upande wa umiliki wa mali, mfumo wa Kiislamu unasisitiza kuwa Mwenyezi Mungu ndiye mmiliki wa kweli wa mali zote na binadamu ni wasimamizi, tofauti na mifumo ya kibinadamu inayodhani mtu ndiye mmiliki kamili.

Kwa upande wa matumizi ya mali, mfumo wa Kiislamu unahimiza matumizi yenye manufaa kwa mtu, jamii na dini bila israfu, kinyume na mifumo ya kibinadamu inayoruhusu matumizi holela bila kujali maadili.

9. Watu waovu katika zama hizi wanatumia kivuli cha Dini ya Kiislamu kueneza vurugu na vita katika jamii mbalimbali wakificha malengo yao ya kiuchumi na kisiasa. Bainisha sifa mbili zinazoonyesha ubatili wa vita au vurugu hizo kwa mujibu wa mafundisho sahihi ya Uislamu.

Kwanza, Uislamu unakataza kuua wasio na hatia, wanawake, watoto na wazee katika mapambano, hivyo vurugu zinazowadhuru hazina msingi wowote wa Kiislamu.

Pili, Uislamu unasimamia amani na haki kwa wote, hivyo kutumia dini kama kisingizio cha kupigana vita kwa maslahi binafsi ni kwenda kinyume na mafundisho ya Mtume (S.A.W).

10. Eleza sababu tano za Waislamu kulazimika kusimamisha Sala tano kila siku katika maisha yao yote hapa duniani.

Kwanza, Sala tano za kila siku ni nguzo ya Uislamu na ni amri ya moja kwa moja kutoka kwa Mwenyezi Mungu, hivyo ni wajibu kwa kila Muislamu kuzitekeleza.

Pili, Sala humuweka Muislamu karibu na Mwenyezi Mungu, kwani ni mawasiliano ya moja kwa moja kati ya mja na Mola wake.

Tatu, Sala humzuilia Muislamu kufanya maovu na mambo machafu, kwa kuwa inamkumbusha kila mara kuhusu uadilifu na ucha Mungu.

Nne, Sala huimarisha mshikamano wa kijamii hasa inapotekelezwa kwa jamaa misikitini, kwani huleta mshikikano na mshikamano wa Waislamu.

Tano, Sala ni chanzo cha utulivu wa moyo na nafsi kwa Muislamu, kwani inampa nafasi ya kutulia, kutafakari na kutafuta msamaha wa Mwenyezi Mungu.

11. Maswahaba (R.A) walipoekea Sunnah ya Mtume (S.A.W) kwa umuhimu mkubwa katika maisha yao ingawa hawakuandika kwa wingi. Eleza sababu nne zilizowasababisha kuwa na uandishi duni wa Hadithi wakati wa Mtume (S.A.W).

Kwanza, walihofia kuchanganya Qur'an na Hadithi, hivyo walizingatia zaidi kuhifadhi Qur'an ili isichanganywe na maandiko mengine.

Pili, walitegemea zaidi kukariri na kusimulia kwa maneno kwa kuwa walikuwa na uwezo mkubwa wa kuhifadhi na waliona njia hii ni salama zaidi.

Tatu, baadhi ya Maswahaba hawakuwa na elimu kubwa ya kusoma na kuandika, hivyo waliendelea kutegemea mfumo wa simulizi.

Nne, walikuwa karibu sana na Mtume (S.A.W), hivyo waliona si lazima kuandika kwani waliweza kupata mafunzo moja kwa moja kutoka kwake.

12. Qur'an iliteremshwa kwa Kiarabu ili kuwa mwongozo kwa viumbe wote. Kwa kutumia hoja tatu, eleza namna ambavyo ujumbe wake utawafikia wasio Waarabu na wasioijua lugha hiyo.

Kwanza, Qur'an imetafsiriwa katika lugha nyingi duniani, jambo linalowawezesha wasio Waarabu kupata ujumbe wake.

Pili, kuna wasomi na walinganizi wa Kiislamu ambao hufundisha na kueneza maana za Qur'an katika lugha na tamaduni mbalimbali.

Tatu, ujumbe wa Qur'an una maudhui ya kipekee yanayohusu maisha ya kila mwanadamu, hivyo unakuwa rahisi kueleweka na kukubalika hata kwa wasiojua lugha ya Kiarabu.

13. Mkataba wa Madina ulilenga kuimarisha mahusiano na mshikamano baina ya Waislamu na kuweka misingi ya mahusiano mema kati yao na watu wa imani nyingine. Thibitisha hoja hii kwa kuonesha namna mkataba huo ulivyoimarisha mahusiano baina ya pande zote mbili.

Kwanza, mkataba wa Madina uliweka haki sawa za raia wote bila kujali dini, jambo lililojenga mshikamano na mshirikiano katika jamii.

Pili, mkataba huo uliwapa watu wa dini nyingine uhuru wa kuabudu na kuendesha shughuli zao bila kubughudhiwa, hivyo kuimarisha amani na mshikamano wa kijamii.

Tatu, uliweka wajibu wa pamoja wa kulinda mji wa Madina dhidi ya maadui wa nje, hivyo ukawaunganisha Waislamu na wasiokuwa Waislamu katika jukumu la pamoja.

Nne, mkataba ulizuia vitendo vya uonevu na ukandamizaji baina ya pande zote, jambo lililosaidia kujenga heshima na uaminifu.

Tano, mkataba huo uliweka misingi ya usawa na uadilifu katika haki na wajibu, jambo lililoimarisha mshikamano wa kijamii na kisiasa kati ya Waislamu na wasiokuwa Waislamu.